శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే సప్తాశీతితమోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే సప్తాశీతితమోఽధ్యాయః ॥

పరీక్షిదువాచ
బ్రహ్మన్ బ్రహ్మణ్యనిర్దేశ్యే నిర్గుణే గుణవృత్తయః।
కథం చరంతి శ్రుతయః సాక్షాత్ సదసతః పరే ॥ **1** ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
బుద్ధీంద్రియమనఃప్రాణాన్ జనానామసృజత్ ప్రభుః।
మాత్రార్థం చ భవార్థం చ ఆత్మనేఽకల్పనాయ చ ॥ **2** ॥

సైషా హ్యుపనిషద్ బ్రాహ్మీ పూర్వేషాం పూర్వజైర్ధృతా।
శ్రద్ధయా ధారయేద్ యస్తాం క్షేమం గచ్ఛేదకించనః ॥ **3** ॥

అత్ర తే వర్ణయిష్యామి గాథాం నారాయణాన్వితాం।
నారదస్య చ సంవాదమృషేర్నారాయణస్య చ ॥ **4** ॥

ఏకదా నారదో లోకాన్ పర్యటన్ భగవత్ప్రియః।
సనాతనమృషిం ద్రష్టుం యయౌ నారాయణాశ్రమం ॥ **5** ॥

యో వై భారతవర్షేఽస్మిన్ క్షేమాయ స్వస్తయే నృణాం।
ధర్మజ్ఞానశమోపేతమాకల్పాదాస్థితస్తపః ॥ **6** ॥

తత్రోపవిష్టమృషిభిః కలాపగ్రామవాసిభిః।
పరీతం ప్రణతోఽపృచ్ఛదిదమేవ కురూద్వహ ॥ **7** ॥

తస్మై హ్యవోచద్ భగవానృషీణాం శృణ్వతామిదం।
యో బ్రహ్మవాదః పూర్వేషాం జనలోకనివాసినాం ॥ **8** ॥

శ్రీభగవానువాచ
స్వాయంభువ బ్రహ్మసత్రం జనలోకేఽభవత్ పురా।
తత్రస్థానాం మానసానాం మునీనామూర్ధ్వరేతసాం ॥ **9** ॥

శ్వేతద్వీపం గతవతి త్వయి ద్రష్టుం తదీశ్వరం।
బ్రహ్మవాదః సుసంవృత్తః శ్రుతయో యత్ర శేరతే।
తత్ర హాయమభూత్ ప్రశ్నస్త్వం మాం యమనుపృచ్ఛసి ॥ **10** ॥

తుల్యశ్రుతతపఃశీలాస్తుల్యస్వీయారిమధ్యమాః।
అపి చక్రుః ప్రవచనమేకం శుశ్రూషవోఽపరే ॥ **11** ॥

సనందన ఉవాచ
స్వసృష్టమిదమాపీయ శయానం సహ శక్తిభిః।
తదంతే బోధయాంచక్రుస్తల్లింగైః శ్రుతయః పరం ॥ **12** ॥

యథా శయానం సమ్రాజం వందినస్తత్పరాక్రమైః।
ప్రత్యూషేఽభ్యేత్య సుశ్లోకైర్బోధయంత్యనుజీవినః ॥ **13** ॥

శ్రుతయ ఊచుః
జయ జయ జహ్యజామజిత దోషగృభీతగుణాం
త్వమసి యదాత్మనా సమవరుద్ధసమస్తభగః।
అగజగదోకసామఖిలశక్త్యవబోధక తే
క్వచిదజయాఽఽత్మనా చ చరతోఽనుచరేన్నిగమః ॥ **14** ॥

బృహదుపలబ్ధమేతదవయంత్యవశేషతయా
యత ఉదయాస్తమయౌ వికృతేర్మృది వావికృతాత్।

అత ఋషయో దధుస్త్వయి మనోవచనాచరితం
కథమయథా భవంతి భువి దత్తపదాని నృణాం ॥ **15** ॥

ఇతి తవ సూరయస్త్వధిపతేఽఖిలలోకమల -
క్షపణకథామృతాబ్ధిమవగాహ్య తపాంసి జహుః ।
కిముత పునః స్వధామవిధుతాశయకాలగుణాః
పరమ భజంతి యే పదమజస్రసుఖానుభవం ॥ **16** ॥

దృతయ ఇవ శ్వసంత్యసుభృతో యది తేఽనువిధా
మహదహమాదయోఽండమసృజన్ యదనుగ్రహతః ।
పురుషవిధోఽన్వయోఽత్ర చరమోఽన్నమయాదిషు యః
సదసతః పరం త్వమథ యదేష్వవశేషమృతం ॥ **17** ॥

ఉదరముపాసతే య ఋషివర్త్మసు కూర్పదృశః
పరిసరపద్ధతిం హృదయమారుణయో దహరం ।
తత ఉదగాదనంత తవ ధామ శిరః పరమం
పునరిహ యత్ సమేత్య న పతంతి కృతాంతముఖే ॥ **18** ॥

స్వకృతవిచిత్రయోనిషు విశన్నివ హేతుతయా
తరతమతశ్చకాస్యనలవత్ స్వకృతానుకృతిః ।
అథ వితథాస్వమూష్వవితథం తవ ధామ సమం
విరజధియోఽన్వయంత్యభివిపణ్యవ ఏకరసం ॥ **19** ॥

స్వకృతపురేష్వమీష్వబహిరంతరసంవరణం
తవ పురుషం వదంత్యఖిలశక్తిధృతోఽశకృతం ।
ఇతి నృగతిం వివిచ్య కవయో నిగమావపనం
భవత ఉపాసతేఽంఘ్రిమభవం భువి విశ్వసితాః ॥ **20** ॥

దురవగమాత్మతత్త్వనిగమాయ తవాత్తతనో -
శ్చరితమహామృతాబ్ధిపరివర్తపరిశ్రమణాః ।

న పరిలషంతి కేచిదపవర్గమపీశ్వర తే
చరణసరోజహంసకులసంగవిసృష్టగృహాః ॥ **21** ॥

త్వదనుపథం కులాయమిదమాత్మసుహృత్ప్రియవ -
చ్చరతి తథోన్ముఖే త్వయి హితే ప్రియ ఆత్మని చ।
న బత రమంత్యహో అసదుపాసనయాఽఽత్మహనో
యదనుశయా భ్రమంత్యురుభయే కుశరీరభృతః ॥ **22** ॥

నిభృతమరున్మనోఽక్షదృఢయోగయుజో హృది
యన్మునయ ఉపాసతే తదరయోఽపి యయుః స్మరణాత్।
స్త్రియ ఉరగేంద్రభోగభుజదండవిషక్తధియో
వయమపి తే సమాః సమదృశోఽంఘ్రిసరోజసుధాః ॥ **23** ॥

క ఇహ ను వేద బతావరజన్మలయోఽగ్రసరం
యత ఉదగాదృషిర్యమను దేవగణా ఉభయే।
తర్హి న సన్న చాసదుభయం న చ కాలజవః
కిమపి న తత్ర శాస్త్రమవకృష్య శయీత యదా ॥ **24** ॥

జనిమసతః సతో మృతిముతాత్మని యే చ భిదాం
విపణమృతం స్మరంత్యుపదిశంతి త ఆరుపితైః।
త్రిగుణమయః పుమానితి భిదా యదబోధకృతా
త్వయి న తతః పరత్ర స భవేదవబోధరసే ॥ **25** ॥

సదివ మనస్త్రివృత్త్వయి విభాత్యసదామనుజాత్
సదభిమృశంత్యశేషమిదమాత్మతయాఽఽత్మవిదః।
న హి వికృతిం త్యజంతి కనకస్య తదాత్మతయా
స్వకృతమనుప్రవిష్టమిదమాత్మతయావసితం ॥ **26** ॥

తవ పరి యే చరంత్యఖిలసత్త్వనికేతతయా
త ఉత పదాఽఽక్రమంత్యవిగణయ్య శిరో నిర్ృతేః।

పరివయసే పశూనివ గిరా విబుధానపి తాంస్త్వయి
కృతసౌహృదాః ఖలు పునంతి న యే విముఖాః ॥ **27** ॥

త్వమకరణః స్వరాడఖిలకారకశక్తిధర -
స్తవ బలిముద్వహంతి సమదంత్యజయానిమిషాః ।
వర్షభుజోఽఖిలక్షితిపతేరివ విశ్వసృజో
విదధతి యత్ర యే త్వధికృతా భవతశ్చకితాః ॥ **28** ॥

స్థిరచరజాతయః స్యురజయోత్థనిమిత్తయుజో
విహర ఉదీక్షయా యది పరస్య విముక్త తతః ।
న హి పరమస్య కశ్చిదపరో న పరశ్చ భవేద్
వియత ఇవాపదస్య తవ శూన్యతులాం దధతః ॥ **29** ॥

అపరిమితా ధ్రువాస్తనుభృతో యది సర్వగతా -
స్తర్హి న శాస్యతేతి నియమో ధ్రువ నేతరథా ।
అజని చ యన్మయం తదవిముచ్య నియంతృ భవేత్
సమమనుజానతాం యదమతం మతదుష్టతయా ॥ **30** ॥

న ఘటత ఉద్భవః ప్రకృతిపూరుషయోరజయో -
రుభయయుజా భవంత్యసుభృతో జలబుద్బుదవత్ ।
త్వయి త ఇమే తతో వివిధనామగుణైః పరమే
సరిత ఇవార్ణవే మధుని లిల్యురశేషరసాః ॥ **31** ॥

నృషు తవ మాయయా భ్రమమమీష్వవగత్య భృశం
త్వయి సుధియోఽభవే దధతి భావమనుప్రభవం ।
కథమనువర్తతాం భవభయం తవ యద్ భ్రుకుటిః
సృజతి ముహుస్త్రిణేమిరభవచ్చరణేషు భయం ॥ **32** ॥

విజితహృషీకవాయుభిరదాంతమనస్తురగం
య ఇహ యతంతి యంతుమతిలోలముపాయఖిదః ।

వ్యసనశతాన్వితాః సమవహాయ గురోశ్చరణం
వణిజ ఇవాజ సంత్యకృతకర్ణధరా జలధౌ ॥ **33** ॥

స్వజనసుతాత్మదారధనధామధరాసురథై -
స్త్వయి సతి కిం నృణాం శ్రయత ఆత్మని సర్వరసే ।
ఇతి సదజానతాం మిథునతో రతయే చరతాం
సుఖయతి కో న్విహ స్వవిహతే స్వనిరస్తభగే ॥ **34** ॥

భువి పురుపుణ్యతీర్థసదనాన్యృషయో విమదా -
స్త ఉత భవత్పదాంబుజహృదోఽఘభిదంఘ్రిజలాః ।
దధతి సకృన్మనస్త్వయి య ఆత్మని నిత్యసుఖే
న పునరుపాసతే పురుషసారహరావసథాన్ ॥ **35** ॥

సత ఇదముత్థితం సదితి చేన్నను తర్కహతం
వ్యభిచరతి క్వ చ క్వ చ మృషా న తథోభయయుక్ ।
వ్యవహృతయే వికల్ప ఇషితోఽంధపరంపరయా
భ్రమయతి భారతీ త ఉరువృత్తిభిరుక్థజడాన్ ॥ **36** ॥

న యదిదమగ్ర ఆస న భవిష్యదతో నిధనా -
దనుమితమంతరా త్వయి విభాతి మృషైకరసే ।
అత ఉపమీయతే ద్రవిణజాతివికల్పపథై -
ర్వితథమనోవిలాసమృతమిత్యవయంత్యబుధాః ॥ **37** ॥

స యదజయా త్వజామనుశయీత గుణాంశ్చ జుషన్
భజతి సరూపతాం తదను మృత్యుమపేతభగః ।
త్వముత జహాసి తామహిరివ త్వచమాత్తభగో
మహసి మహీయసేఽష్టగుణితేఽపరిమేయభగః ॥ **38** ॥

యది న సముద్ధరంతి యతయో హృది కామజటా
దురధిగమోఽసతాం హృది గతోఽస్మృతకంఠమణిః ।

అసుతృపయోగినాముభయతోఽప్యసుఖం భగవ -
న్ననపగతాంతకాదనధిరూఢపదాద్ భవతః ॥ **39** ॥

త్వదవగమీ న వేత్తి భవదుత్థశుభాశుభయో -
ర్గుణవిగుణాన్వయాంస్తర్హి దేహభృతాం చ గిరః ।
అనుయుగమన్వహం సగుణ గీతపరంపరయా
శ్రవణభృతో యతస్త్వమపవర్గగతిర్మనుజైః ॥ **40** ॥

ద్యుపతయ ఏవ తే న యయురంతమనంతతయా
త్వమపి యదంతరాండనిచయా నను సావరణాః ।
ఖ ఇవ రజాంసి వాంతి వయసా సహ యచ్ఛ్రుతయ -
స్త్వయి హి ఫలంత్యతన్నిరసనేన భవన్నిధనాః ॥ **41** ॥

శ్రీభగవానువాచ
ఇత్యేతద్ బ్రహ్మణః పుత్రా ఆశ్రుత్యాత్మానుశాసనం ।
సనందనమథానర్చుః సిద్ధా జ్ఞాత్వాఽఽత్మనో గతిం ॥ **42** ॥

ఇత్యశేషసమామ్నాయపురాణోపనిషద్రసః ।
సముద్ధృతః పూర్వజాతైర్వ్యాసయానైర్మహాత్మభిః ॥ **43** ॥

త్వం చైతద్ బ్రహ్మదాయాద శ్రద్ధయాఽఽత్మానుశాసనం ।
ధారయంశ్చర గాం కామం కామానాం భర్జనం నృణాం ॥ **44** ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం స ఋషిణాఽఽదిష్టం గృహీత్వా శ్రద్ధయాఽఽత్మవాన్ ।
పూర్ణః శ్రుతధరో రాజన్నాహ వీరవ్రతో మునిః ॥ **45** ॥

నారద ఉవాచ
నమస్తస్మై భగవతే కృష్ణాయామలకీర్త్తయే ।
యో ధత్తే సర్వభూతానామభవాయోశతీః కలాః ॥ **46** ॥

ఇత్యాద్యమృషిమానమ్య తచ్ఛిష్యాంశ్చ మహాత్మనః।
తతోఽగాదాశ్రమం సాక్షాత్ పితుర్ద్వైపాయనస్య మే ॥ **47** ॥

సభాజితో భగవతా కృతాసనపరిగ్రహః।
తస్మై తద్ వర్ణయామాస నారాయణముఖాచ్ఛ్రుతం ॥ **48** ॥

ఇత్యేతద్ వర్ణితం రాజన్ యన్నః ప్రశ్నః కృతస్త్వయా।
యథా బ్రహ్మణ్యనిర్దేశ్యే నిర్గుణేఽపి మనశ్చరేత్ ॥ **49** ॥

యోఽస్యోత్ప్రేక్షక ఆదిమధ్యనిధనే యోఽవ్యక్తజీవేశ్వరో
యః సృష్ట్వేదమనుప్రవిశ్య ఋషిణా చక్రే పురః శాస్తి తాః।
యం సంపద్య జహాత్యజామనుశయీ సుప్తః కులాయం యథా
తం కైవల్యనిరస్తయోనిమభయం ధ్యాయేదజస్రం హరిం ॥ **50** ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే
ఉత్తరార్ధే నారదనారాయణసంవాదే వేదస్తుతిర్నామ సప్తాశీతితమోఽధ్యాయః ॥